

Türkiye’de Yabancı Dil Politikaları: Almancanın Seçmeli İkinci Yabancı Dil Olmasının İdarecilerin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Fatma Karaman , Elazığ

 <https://doi.org/10.37583/diyalog.1951630>

Öz

Yabancı dil politikaları bir ülkenin hangi yabancı dillerin öğretim kurumlarında ne kadar süreyle öğretileceğine ilişkin geliştirdiği önemli politikalardan biridir. Öncelikle yabancı dil politikaları kapsamında alınan kararlar doğrultusunda yabancı dil öğretim süreci başlamaktadır. Geçmişten günümüze kadar yabancı dil politikaları incelendiğinde Türkiye’de yabancı dil öğretim sürecine ilişkin olumlu veya olumsuz olmak üzere çeşitli değişiklikler yapıldığı anlaşılmaktadır. Güncel olarak yabancı dil öğretim sürecine yönelik yapılan en son değişiklik ortaöğretim kademesinde zorunlu ikinci yabancı dil olarak öğretilen Almanca dersinin seçmeli duruma getirilmesi kararıdır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı 2023-2024 eğitim ve öğretim yılından itibaren Almanca derslerinin zorunlu dersler konumundan seçmeli ders durumuna getirilmesi kararının olumlu ve olumsuz yönlerinin okul idarecilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir. Bu amaca ulaşmak için çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji yöntemi tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle veriler elde edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda MEB’in ilgili kararını idarecilerin Almancanın zor bir dil olması, okullardaki Almanca öğretiminin başarılı olmaması, Almanca öğretmeni bulma sorununun ortadan kalkması nedenlerine bağlı olarak olumlu değerlendirdiği belirlenmiştir. Olumlu yönlerinin yanı sıra kararın ikinci hatta birden çok yabancı dil öğretiminin engellenmesi, eğitimin niteliksizleştirilmesi, öğretmenlerin norm kadro fazlası durumuna düşmeleri, öğretmenlerin ders saatlerinin azalması, mesleki olarak kendilerini değersiz hissetmeleri gibi olumsuz yönlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil politikaları, Yabancı dil öğretimi, Almanca, Okul idarecileri, Seçmeli ders.

Abstract

Foreign Language Policies in Turkey: Evaluation of German as an Elective Second Foreign Language in Line with the Views of Administrators

Foreign language policies are one of the important policies developed by a country regarding which foreign languages will be taught in educational institutions and for how long. First of all, the foreign language teaching process begins in line with the decisions taken within the scope of foreign language policies. When foreign language policies are examined from past to present, it is understood that various changes, both positive and negative, have been made regarding the foreign language teaching process in Turkey. The most recent change to the current foreign language teaching process is the decision to make the German

course, which is taught as a compulsory second foreign language in secondary education, an elective course. In this context, the aim of this study is to evaluate the positive and negative aspects of the decision to change German courses from compulsory to elective courses as of the 2023-2024 academic year, in line with the opinions of school administrators. To achieve this aim, phenomenology method, one of the qualitative research methods, was preferred in the study. Data were obtained through semi-structured interview technique. Descriptive analysis was used to analyze the data. As a result of the study, it was determined that the administrators evaluated the relevant decision of the Ministry of National Education positively due to the reasons such as the difficulty of German language, the failure of German language teaching in schools, and the elimination of the problem of finding German teachers. In addition to its positive aspects, it was concluded that the decision had negative aspects such as preventing the teaching of a second or even more than one foreign language, degrading education, teachers becoming redundant, teachers having fewer teaching hours, and teachers feeling worthless professionally.

Keywords: *Foreign language policies, Foreign language teaching, German, School administrators, Elective course.*

EXTENDED ABSTRACT

The precondition for internationalization is to make teaching more than one foreign language a policy rather than a single foreign language. When Turkey's foreign language policies are examined throughout history, it is understood that there are policies that sometimes develop foreign language teaching and sometimes regress it (see (MEB 2006; Hanbay 2009; Yorulmaz 2013; MEB 2023). Decisions taken within the scope of foreign language policies have a profound impact on the education system and students' language preferences. In this context, providing students with the opportunity to learn more than one foreign language in the school environment will provide them with privileged opportunities in terms of their professional choices and practicing their professions after graduation. German courses, especially at secondary school level, play an important role in providing students with foreign language skills and developing intercultural understanding. The most recent change made to the foreign language teaching process today is the decision to make the German course, which is taught as a compulsory second foreign language in secondary education, an elective course. The Ministry of National Education has gradually removed the second foreign language course, which is compulsory as of the 9th grade, and made it an elective course as of the 2023-2024 academic year. The decision made by the Board of Education just days before schools open for the 2023-2024 academic year, making German an elective course, offers the most up-to-date example of the changes seen recently. However, the impact of these changes on student attitudes, cultural interactions, language education strategies, and students' future career opportunities has yet to be determined. It is possible that removing German from the compulsory courses, especially for students in the 9th grade, will lead to a significant transformation in language policies and student attitudes. In this context, the aim of this study is to evaluate how the decision of the Ministry of National Education to make German courses optional was implemented by the administrators and in line with the opinions of the administrators. In this study, which evaluated the decision to make German courses, which are compulsory second foreign language courses in secondary education, optional as of the 2023-2024 academic year, in line with the opinions of school administrators as decision implementers, phenomenology, one of the qualitative research methods, was used. In this study, the research group was created using the criterion sampling method. In this method, there should be some criteria for the research group and participants who meet these criteria are included in the study (Yıldırım / Şimşek 2018). The administrative years of the administrator participants vary between a minimum of one year and a maximum of 24 years. 14 participants are administrators in three different types of schools: Anatolian, 9 participants science, and 7 participants private high schools. In this study, data were obtained using a semi-structured interview technique. Interview questions were prepared by the researcher to be used in the interviews, and opinions were received from two field experts regarding the interview questions.

According to the data obtained, it was determined that the majority of the participants evaluated the relevant decision of the Ministry of National Education positively due to the reasons such as German being a difficult language and the fact that German teaching in schools is not successful. The administrators who thought that the relevant decision was a negative one based their reasons on the fact that a second foreign language is important for finding a job, that knowing a foreign language is not enough nowadays, and that German should be a compulsory course. Participants were asked to provide their opinions on whether they would like the English course to be an elective course like the German course. Although some administrators were generally hesitant to express their opinions on the decision as educators, it was determined that the majority of administrators wanted German courses to be elective. The grade at which administrators most want German courses to be elective has been determined as 12th grade. Another important result

obtained from the study is that administrators do not give students the right to choose courses. According to the administrators, the first foreign language requested by students is English, and the second is German. Making the German course optional has affected not only students but also teachers.

Giriş

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye ticari, teknolojik, kültürel ve sanayi gibi çeşitli alanlarda birçok yabancı ülke ile iletişimini daha da derinleştirerek uluslararasılaşma olgusunu ön plana almaktadır. Bilindiği gibi yabancı ülkelerle söz konusu ticari, kültürel, siyasi ve ekonomik ilişkiler yabancı dil aracılığıyla kurulabildiği için yabancı dil öğretimi de bu noktada önem kazanmaktadır. Bir ülkenin hangi yabancı dillerin öğretim kurumlarında ne kadar süreyle öğretileceğine ilişkin geliştirdiği önemli politikalardan biri olan yabancı dil politikaları yabancı dil öğretimine yön vermektedir. Yabancı dil öğretimindeki başarıda öğretmen nitelikleri, öğretim durumları, ölçme ve değerlendirme gibi birçok faktörün yanında; ülkelerin benimsediği dil politikası da süreci etkileyen önemli bir değişkendir, çünkü öncelikle yabancı dil politikaları kapsamında alınan kararlar doğrultusunda yabancı dil öğretim süreci başlamaktadır. Uluslararasılaşmanın önkoşulu tek bir yabancı dilden ziyade birden çok yabancı dilin öğretiminin politika haline getirilmesidir. Türkiye'nin yabancı dil politikaları tarihi süreç içerisinde incelendiğinde bazen yabancı dil öğretimini geliştirici bazen de yabancı dil öğretimini geriye götürecek politikaların olduğu anlaşılmaktadır (bkz. MEB 2006; Hanbay 2009; Balcı / Balcı 2004; Yorulmaz 2013; Aksöz / Balcı, 2018; MEB 2023). Yabancı dil politikaları kapsamında alınan kararlar eğitim sistemi ve öğrencilerin dil tercihleri üzerinde derinlemesine etkide bulunmaktadır. Bu bağlamda öğrencilere okul ortamında birden çok yabancı dil öğrenme olanağının verilmesi öğrencilerin mesleki tercihleri ve mezun olduktan sonra mesleklerini icra etmeleri noktasında kendilerine ayrıcalıklı fırsatlar sunacaktır. Özellikle ortaöğretim düzeyindeki Almanca dersleri, öğrencilere yabancı dil becerileri kazandırma ve kültürler arası anlayışı geliştirme noktasında önemli bir role sahiptir. Günümüzde yabancı dil öğretim sürecine yönelik yapılan en son değişiklik ortaöğretim kademesinde zorunlu ikinci yabancı dil olarak öğretilen Almanca dersinin seçmeli duruma getirilmesi kararıdır. Millî Eğitim Bakanlığı 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren zorunlu olan ikinci yabancı dil dersini 9. sınıftan itibaren kademeli olarak zorunlu dersler arasından çıkararak seçmeli duruma getirmiştir. 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında okulların açılmasına günler kala Talim Terbiye Kurulu'nun verdiği bir kararla, Almancanın artık seçmeli bir ders haline gelmesi, son dönemde görülen değişikliklerin en güncel örneğini sunmaktadır. Ancak, bu değişikliklerin öğrenci tutumları, kültürel etkileşimler, dil eğitimi stratejileri ve öğrencilerin gelecekteki kariyer olanakları üzerindeki etkilerini henüz belirlenmemiştir. Özellikle 9. sınıf kademesindeki öğrenciler için Almanca dersinin zorunlu dersler arasından çıkarılmasının, dil politikalarında ve öğrenci tutumlarında önemli bir dönüşümü beraberinde getirmesi olası bir durumdur. Almancanın seçmeli dersler kategorisine alınması, dil eğitimi stratejilerinin ve öğrenci tercihlerinin nasıl şekillendiğine dair kapsamlı bir perspektif sunabilmektedir. Seçmeli derslerin uygulanmasına ilişkin yönetmeliğe göre öğrenci ders seçimini okulun imkânları doğrultusunda velilerin, sınıf ve rehber öğretmenlerinin de görüşlerini dikkate alarak yapmalıdır (MEB 2017). Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Almanca derslerinin MEB'in ilgili kararıyla seçmeli duruma getirilmesinin idareciler tarafından nasıl uygulandığını ve idarecilerin görüşleri doğrultusunda kararı değerlendirmektir. Bu araştırmanın hipotezi,

Millî Eğitim Bakanlığının ortaöğretim kademesinde Almanca derslerini seçmeli hale getirmesinin Almanca öğretimine yönelik olumsuz bir adım olduğudur. Bu bağlamda bu çalışmanın araştırma soruları aşağıdaki gibidir;

1. MEB tarafından Almancaya ilişkin alınan bu kararı idareciler nasıl değerlendirmektedir?
2. Bu kararın idarecilerin görüşleri doğrultusunda olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Almanca dersine yönelik öğrenci tutumlarını anlamak, dil politikalarındaki bu dönüşümün öğrencilerin dil becerileri, kültürel deneyimleri ve gelecekteki kariyer olanakları üzerindeki potansiyel etkilerini değerlendirmek açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, araştırmanın diğer amaçları ve kapsamı idarecilerin bu değişikliğe nasıl bir tepki gösterdiklerini ortaya koymak ve yabancı dil eğitimi politikalarına yönelik olarak gelecekte benimsenecek dil politikalarına ilişkin gelişimlere ışık tutmaktır.

Çalışmanın Yöntemi

2023-2024 eğitim öğretim yılı itibariyle ortaöğretimde zorunlu ikinci yabancı dil olan Almanca derslerinin seçmeli duruma getirilmesi kararının karar uygulayıcıları olarak okul idarecilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirildiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji bireyin deneyimlediği olay veya olguyu kendi algıları çerçevesinde ve bilinç düzeylerinde öznel olarak anlamlandırmasıdır (Slattery 1991; Patton 2018; Creswell 2020). Bu bağlamda araştırmada idarecilerin deneyimlerine bağlı olarak oluşturdukları düşünceleri doğrultusunda ilgili kararın olumlu veya olumsuz yönleri araştırılmıştır. Çalışmanın etik kurul izni bir devlet üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik kurulunun 23322 sayılı kararı ile alınmıştır.

Araştırma Grubu

Bu araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak araştırma grubu oluşturulmuştur. Bu yöntemde araştırma grubu için bazı ölçütler olmalı ve bu ölçütlere uygun olan katılımcılar çalışmaya dâhil edilmelidir (Yıldırım / Şimşek 2018). Bu ölçütler ise katılımcıların idareci olarak çalışıyor olmaları, okullarında Almanca dersini seçmeli olarak vermeleri ve çalışmaya gönüllü katılmalarıdır. Çalışmanın örneklemini Elazığ ilinde anadolu, fen ve özel lise olmak üzere üç farklı okul türünde idareci olarak görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri Elazığ'da idari görevi olan toplam 30 öğretmenden elde edilmiştir. Bu durum ise çalışmanın sınırlılığıdır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Katılımcı sırası	Cinsiyet	Okul türü	İdarecilik süresi
İ1	Erkek	Anadolu L.	4 yıl
İ2	Erkek	Anadolu L.	6 yıl
İ3	Kadın	Anadolu L.	8 yıl
İ4	Erkek	Anadolu L.	6 yıl
İ5	Erkek	Fen L.	10 yıl
İ6	Erkek	Fen L.	4 yıl
İ7	Erkek	Fen L.	8 yıl
İ8	Erkek	Özel L.	5 yıl
İ9	Kadın	Özel L.	6 yıl
İ10	Kadın	Özel L.	7 yıl
İ11	Erkek	Anadolu L.	24 yıl
İ12	Kadın	Anadolu L.	8 yıl
İ13	Erkek	Anadolu L.	19 yıl
İ14	Erkek	Anadolu L.	5 yıl
İ15	Erkek	Fen L.	10 yıl
İ16	Erkek	Fen L.	13 yıl
İ17	Erkek	Fen L.	9 yıl
İ18	Erkek	Fen L.	20 yıl
İ19	Kadın	Fen L.	6 yıl
İ20	Erkek	Fen L.	1 yıl
İ21	Erkek	Özel Lise	3 yıl
İ22	Erkek	Anadolu L.	7 yıl
İ23	Erkek	Anadolu L.	8 yıl
İ24	Erkek	Anadolu L.	5 yıl
İ25	Kadın	Anadolu L.	4 yıl
İ26	Kadın	Özel L.	9 yıl
İ27	Kadın	Özel L.	4 yıl
İ28	Kadın	Özel L.	2 yıl
İ29	Erkek	Anadolu L.	5 yıl
İ30	Erkek	Anadolu L.	8 yıl

Tablo 1: İdareci Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 1’de idareci olan katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. İdareci katılımcıların idarecilik süreleri en az bir yıl en fazla ise 24 yıl arasında değişiklik

göstermektedir. 14 katılımcı anadolu, 9 katılımcı fen ve 7 katılımcı ise özel lise olmak üzere üç farklı okul türünde idarecilik yapmaktadırlar.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle veriler elde edilmiştir. Görüşmelerde kullanılmak amacıyla araştırmacı tarafından görüşme soruları hazırlanmış, görüşme sorularına ilişkin iki alan uzmanından görüş alınmıştır. Katılımcılar için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcılara 15 soru sorulmuştur. Bu sorularla Almanca dersine ilişkin alınan bu kararın değerlendirilmesi, Almanca dersinin amaca hizmet etme durumu, öğrencilere ikinci yabancı dil konusunda tercih hakkı tanıma, kararın okuldaki Almanca öğretmenlerine yansımaları, kararın olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin veri elde etmek amaçlanmıştır. Katılımcılara yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir.

-MEB'in Almanca dersi ile ilgili almış olduğu yeni kararını nasıl değerlendirirsiniz?

-MEB'in bu kararının İngilizce dersi için de geçerli olmasını ister miydiniz?

-9.sınıf dışında diğer sınıflarda da seçmeli olmasını ister miydiniz?

-Size göre hangi sınıf kademelerinde seçmeli olmasını isterdiniz?

-Almanca dışında hangi dilin veya dillerin seçmeli 2.yabancı dil olarak verilmesini tercih edersiniz?

-Almanca derslerinin amacına hizmet ettiğini düşünüyor musunuz?

-Hangi sınıf kademelerinde Almanca derslerinin öğrenci açısından verimli olduğunu düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

-Öğrencilere 2.Yabancı dil seçme konusunda tercih hakkı tanıdınız mı?

-Hangi yabancı dilleri öğrencilere seçmeli sunabildiniz?

-Hangi yabancı dile talep daha fazlaydı?

-Almanca dersi yerine öğrenciler hangi dersi veya dersleri seçmişlerdir?

-Bu karar okuldaki Almanca öğretmenlerinin ders saatlerini ne şekilde etkiledi?

-İdareci olarak bu kararın sizin açınızdan olumlu tarafları nelerdir?

-İdareci olarak bu kararın sizin açınızdan olumsuz yönleri nelerdir?

-İdareci olarak yabancı dil öğrenimi açısından bu kararı doğru buluyor musunuz?

Görüşmeler okullara gidilerek katılımcıların uygun olduğu gün ve saatlerde yüz yüze yapılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmış, her bir katılımcının ses dosyaları ise ayrı ayrı word belgelerine aktararak analizler yapılmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Çalışmaya katılan idareciler etik kurallar gereği İ1, İ2 şeklinde isimlendirilmişlerdir. Elde edilen veriler görüşme soruları temel alınarak oluşturulan verilerin temalar altında birleştirilerek sistemli bir şekilde sunulduğu betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Veriler incelendikten sonra oluşturulan temalar altında kategoriler ve alt kategoriler geliştirilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla Bulgular bölümünde katılımcıların cevaplarına yönelik doğrudan alıntılara yer verilerek geçerlik ve güvenirlik yaklaşımlarından biri olan aktarılabirlik gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde veriler karara ilişkin genel görüşler, kararın İngilizce dersi için de geçerli olmasını isteme durumu, Almancanın sınıf kademelerine göre seçmeli olma durumu, Almanca dışında hangi dilin veya dillerin seçmeli ikinci yabancı dil olarak verilmesini istemeleri, Almanca derslerinin amaca hizmet etmesi, sınıf kademelerine göre Almanca derslerinin öğrenci açısından verimliliği, öğrencilere ikinci yabancı dil seçme konusunda tercih hakkı tanıma durumları, öğrencilere seçmeli olarak sunulan yabancı diller, öğrencilerin en çok talep ettiği yabancı dil, Almanca dersi yerine verilen dersler, Almanca öğretmenlerinin ders saatlerini etkileme durumu, yabancı dil politikaları açısından bu kararı doğru bulma durumları olmak üzere 14 tema altında toplanmıştır.

Aşağıda idareci katılımcıların Almanca derslerinin seçmeli duruma getirilmesine ilişkin genel görüşlerinin yer aldığı temalar tablolastırılmıştır.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 1 İdarecilerin MEB'in yeni kararına ilişkin genel görüşleri	1.1. Olumlu	1.1.1. Süreklilik olması gerektiği 1.1.2. Zor bir dil olması 1.1.3. Yabancı dilin okullarda öğretilmemesi 1.1.4. Seçme olanağı verilmesi	13
	1.2. Olumsuz	11.2.1. Temelden verilmesi gerektiği 11.2.2. İş bulmak için önemli olması 11.2.3. Bir yabancı dil bilmenin yeterli olmaması 11.2.4. Zorunlu ders olmalı	12
	1.3. Tarafsız	Kararı uygulayıcı olmaları	5

Tablo 2: İdarecilerin MEB'in Almanca dersi ile ilgili almış olduğu yeni karara ilişkin genel görüşleri

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan 30 okul idarecisinden 13'ünün MEB'in Almanca derslerinin seçmeli olmasına yönelik aldığı kararı olumlu; 12 katılımcının olumsuz değerlendirdiği; 5'inin ise olumlu veya olumsuz biçiminde bir değerlendirme yapamayacaklarını, sadece kendilerine bildirilen kararı uygulamakla görevli olduklarını

ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Almanca dersinin seçmeli olmasını olumlu değerlendiren 13 idareci katılımcı Almancanın zor bir olması, okullardaki Almanca öğretiminin başarılı olmaması ve dil öğretiminde sürekliliğin sağlanması gerektiğine bağlı olarak alınan kararı olumlu bir karar olarak değerlendirmişlerdir. İkinci yabancı dilin iş bulmak için önemli olması, günümüzde bir yabancı dil bilmenin yeterli olmaması, zorunlu ders olması gerektiği gibi nedenlere bağlı olarak 12 katılımcı ilgili kararı olumsuz değerlendirmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Almış olduğu kararı olumlu olarak değerlendirmiyoruz, çünkü yabancı dil öğretimi sürekli olması gereken bir süreçtir. İlkokuldan başlayıp lise sonuna kadar devam etmesi gereken bir anlayış olmalı. Liselerden kaldırıldığı zaman yabancı dilin öğrenme kararlılığı bitmiş olacaktır. Yani olumlu karşılamıyoruz, kaldırılmasını.” İ1 yabancı dil öğretiminin devamlılık gerektiren bir süreç olduğunu, belli bir sınıf kademesinde verilip diğer sınıflarda devamlılığın sağlanmaması neticesinde önceki öğrenmelerin de kalıcı olmayacağını, dolayısıyla erken yaştan itibaren başlayıp ortaöğretimin son dönemine kadar sistemli bir şekilde yabancı dil dersinin öğretim programlarında yer alması gerektiğini ifade etmiştir.

İ3: “Bence kötü, çünkü temelden verilmesi lazım Almancanın yani lise iki lise üç lise dörtte verilmesinin bir anlamı yok zaten lise son sınıflarda işlenmiyor o yüzden bir anlamı yok.” İ3 de İ20 ile aynı düşünceleri paylaşarak Almanca derslerinin temel seviyeden başlanarak devamlılık sağlanacak şekilde sekteye uğratılmadan devam etmesi gereken bir süreç olması nedeniyle Almancaya ilişkin alınan bu kararı olumsuz değerlendirmiştir.

İ4: “Bence kötü, çünkü bu ülkenin ve gençlerin ikinci yabancı dile ihtiyacı var, bu kadar mezun işsiz kalmaz.” İ4 ülkemizde çok sayıda lisans mezunu işsiz gencin olduğunu ve iş fırsatlarını elde etmek için ikinci yabancı dil Almanca bilmenin gençlere avantaj sağlayacağını, ilgili kararı doğru bir karar olarak değerlendirmedini belirtmiştir.

İ18: “Ülkemizde birinci yabancı dilin bile lise düzeyinde öğretilmediği düşünülürse ikinci yabancı dil olan Almancanın seçmeli ders olarak belirlenmesini olumlu bir yaklaşım olarak değerlendiriyorum.” Genel olarak ülkemizde yabancı dil öğretiminin başarılı olmadığı düşüncesine sahip olan İ18 yıllarca İngilizce dersleri olmasına rağmen İngilizcenin dahi öğretilmediğini, dolayısıyla bir dilde başarı sağlanmadan ikinci yabancı dilin öğretilmeye başlanmasının sonuç vermemesine bağlı olarak Almanca derslerinin seçmeli olması kararını olumlu değerlendirdiğini ifade etmiştir.

İ10: “Bu karara hiçbir zaman sıcak bakmam, çünkü dil edinimi gelişen ülkemiz için büyük önem arz etmektedir. Bu çağda tek yabancı dil yeterli değil.” İ10 tek bir yabancı dilin gelişmekte olan ülkemiz için ihtiyaca cevap veremeyeceği gerçeğinden yola çıkarak ikinci yabancı dilin öğretilmesinin İngilizce kadar zorunlu bir ihtiyaç olduğunu dolayısıyla ilgili kararı olumsuz değerlendirdiğini belirtmiştir.

İ17: “Seçmeli olması iyi olmuş. Kişi kendi yabancı dilini tercih etmede özgür olmalı.” İ17 ilgili kararla öğrencilere seçim hakkı tanınmasının öğrencilerin ilgi ve

ihtiyaçları doğrultusunda seçim yapmasına olanak tanınması nedeniyle ikinci yabancı dil öğretimine ilişkin olumlu bir girişimin yapıldığını ifade etmiştir.

İ15: “Uygun buluyorum. Öğrencilerin yeteri kadar ilgilenmediklerini ve zorlandıklarını düşünüyorum.” İ20’e göre öğrencilerin Almanca derslerine ilişkin ilgileri az olmakla birlikte derslerde zorlanmaktadırlar. İ20 Almanca dersine yönelik söz konusu olumsuz durumlar nedeniyle alınan kararın doğru bir karar olduğunu belirtmiştir.

İ20: “Yani sonuçta kararlar ilgili olumlu ya da olumsuz bir şey dememiz, eleştirmemiz doğru olmaz. Sonuçta biz yukardan alınan kararları uygulamakla mükellefiz.” İ20 idareci olarak kendilerine bildirilen kararları yerine getirmekle mükellef olduklarını bu nedenle de karara ilişkin görüş bildiremeyeceğini dile getirerek konuya ilişkin hiçbir fikir beyan etmemiştir.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 2 İdarecilerin MEB’in bu kararının İngilizce dersi için de geçerli olmasını isteme durumu	12.1. Evet	12.1.1. Daha yaygın olan dillerin öğrenilmesi	6
	12. 2. Hayır	12.2.1. Yabancı dil bilmenin önemli olması 12.2.2.Dil öğretiminde devamlılığın olması gerektiği 12.2.3.İngilizcenin Dünya dili olması	24

Tablo 3: İdarecilerin MEB’in bu kararının İngilizce dersi için de geçerli olmasını isteme durumu

Katılımcılara Almanca dersinin seçmeli ders olması kararının İngilizce dersine de uygulanmasını isteyip istemedikleri yönelik soru yöneltilmiştir. Tablo 3’teki verilerden de anlaşıldığı gibi 6 idareci katılımcı İngilizce dışında daha yaygın olan dillerin öğretilmesinin daha avantajlı olması nedeniyle İngilizce dersinin de seçmeli olmasını istedikleri; 24 katılımcı ise İngilizcenin dünyanın kullandığı ortak dil olduğunu, dil öğretiminde devamlılığın olması gerektiğini ifade ederek İngilizce dersinin zorunlu ders olarak devam etmesini istedikleri belirlenmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ2: “Ben bir dil değil, üç beş dil bilinmesi ve öğrenilmesi gerektiğini düşünenlerden olduğum için daha fazla yabancı dil isteyen bir yöneticiyim.” Kendisini yabancı dil öğretimini destekleyen bir yönetici olarak tanımlayan İ2 sadece İngilizce değil birden fazla yabancı dil öğretiminin olmasının önemini vurgulayarak ne İngilizce ne de Almanca derslerinin seçmeli olmasını istediğini ifade etmiştir.

İ13: “Hayır. İyi ki de geçerli değil, çünkü yani yabancı dillerin temelden verilmesi taraftarıyım.” İ13 dil ayrımı yapmaksızın genel olarak yabancı dillerin sarmal bir şekilde devamlılığı olacak şekilde öğretilmesi gerektiğine bağlı olarak Almanca dersinin seçmeli olması kararının İngilizce dersi için geçerli olmasını istemediğini belirtmiştir.

İ17: “İngilizce dersinin Dünya’da kabul gören bir dil olduğunu düşündüğümüzde zorunlu olması gerekiyor.” İ17 İngilizcenin tüm dünyada kabul gören bir yabancı dil olması nedeniyle seçmeli ders olmasının doğru olmadığını düşünmektedir.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 3 İdarecilere göre Almancanın seçmeli olmasını isteme durumu	Evet	9. sınıf	7
		10. sınıf	7
		11. sınıf	6
		12. sınıf	10
	Hayır		5

Tablo 4: İdarecilere göre Almancanın sınıf kademelerine göre seçmeli olma durumu

Tablo 4'te idarecilerin Almanca dersinin sınıf düzeyine göre seçmeli olmasını istememe durumlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Bu verilere göre 7 katılımcı 9. sınıflarda; 7 katılımcı 10. sınıflarda; 6 katılımcı 11. sınıflarda ve 10 katılımcı ise 12. sınıflarda Almanca derslerinin seçmeli olmasını istemiş; 5 katılımcı ise seçmeli olmasını istememiştir. Genel olarak idarecilerin çoğunluğunun Almanca derslerinin seçmeli olmasını istedikleri belirlenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde idarecilerin Almanca derslerinin seçmeli olmasını en çok 12. sınıflarda istedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum ise öğrencilerin 12 sınıfta daha yoğun olarak üniversiteye giriş sınavına hazırlanmaları ve sınavda Almanca dersine ilişkin soruların bulunmamasına bağlı olarak sınav odaklı çalışmaların yoğunlaştırılması düşüncesiyle açıklanabilir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ2: “Bu konuda bir karar söylememiz doğru olmaz seçmeli olabilir de olmayabilir de ama dediğim gibi çok fazla yabancı dil bilmemizde fayda var.” İ2 de İ20 gibi ilgili kararı sorgulayıp olumlu veya olumsuz yönleri açısından değerlendirmeden idareci olarak kendilerine tebliğ edilen kararı uygulamaları dışında herhangi bir yorum ve değerlendirmede bulunulmasının doğru olmadığını ifade ederek Almanca dersinin seçmeli ya da zorunlu olabileceğine yönelik net bir görüş bildirmemiştir. Genel olarak bazı idarecilerin bir eğitimci olarak karara ilişkin görüş açıklamaktan çekindikleri belirlenmiştir.

İ3: “12.sınıfta seçmeli olmasını isterdim, çünkü alan dersi olmayan sınıflar var meselâ eşit ağırlık ve sayısal sınıfların ve sözel sınıfların bir zorunluluğu yok Almancaya bence 12.sınıfta seçmeli olmalı ama onun haricinde zorunlu olmalı.” İ3 Almanca dersi 12. sınıfta sayısal, eşit ağırlık ve sözel alanlarda alan dersi olarak kabul edilmediği için bu sınıf kademesinde Almanca derslerinin seçmeli olmasını; 9., 10. ve 11. sınıflarda ise zorunlu ders olarak verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İ6: “Bence alt sınıflarda zorunlu üst sınıflarda seçmeli olması daha iyi, ama şu an bütün kademelerde seçmeli olması daha iyi.” İ6 9. sınıflardan 12. sınıfa kadar dersin seçmeli olmasını ancak kararın yeni olması nedeniyle bütün sınıflarda seçmeli olmasının daha iyi olacağını ifade ederek esasında kararı nasıl uygulayacağına ilişkin yeterli deneyiminin olmadığı ve yabancı dil konusunda bilinç düzeyinin beklenen seviyede olmadığı da anlaşılmaktadır.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 4 İdarecilerin Almanca dışında hangi dilin veya dillerin seçmeli ikinci yabancı dil olarak verilmesini istemeleri	4.1. İspanyolca 4.2. Rusça 4.3. Arapça 4.4. Çince 4.5. Fransızca	4.1.1. Dünya dili olmaya başlaması 4.1.2. Ticari ilişkilerimizin olması 4.1.3. Gençlerin uluslararası başarı elde etmeleri 4.1.4. Dünya dili olması	30

Tablo 5: İdarecilerin Almanca dışında hangi dilin veya dillerin seçmeli ikinci yabancı dil olarak verilmesini istemeleri

Katılımcılara diğer bir soruda Almanca haricinde hangi yabancı dil veya dillerin seçmeli ikinci yabancı dil olarak okulda öğretilmesini istediklerine yönelik soru yöneltilmiştir. Katılımcılar ilk sırada İspanyolca, ikinci sırada Rusça, üçüncü sırada Arapça, dördüncü sırada Çince ve beşinci sırada ise Fransızca dillerinin öğretilmesine öncelik verilmesini istemişlerdir. Katılımcılar dil tercihlerine yönelik görüşlerini ise tablodaki kategorilerin sıralaması dillerin tercih sırasından bağımsız olarak dünyada yaygın konuşulan diller olmaları, ticari ilişkilerin kurulması, gençlerin uluslararası başarı kazanmaları gibi gerekçelerle temellendirmişlerdir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ24: “Ben Çince düşünürüm, Rusça düşünürüm bunlar da lazım, çünkü Çin şu anda çok alışveriş yaptığımız ithalat ihracat yaptığımız bir ülke Rusya ile de öyle dolayısıyla bu dilleri bilmemizde fayda var.” İ24 ticari ilişkilerden dolayı okullarda Çince ve Rusçanın ikinci yabancı dil olarak verilmesinin öğrencilere katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

İ3: “Fransızca. Yani seçmeli olmasını da hiç istemem yabancı dillerin zorunlu olmasını isterim ama eğer İngilizce ve Almanca haricinde üçüncü bir dil gerekiyorsa bu Fransızca olabilir.” İ3 genel olarak yabancı dillerin seçmeli değil de zorunlu dersler arasında olması gerektiğini ancak Almanca dışında seçmeli dil olarak bir yabancı dil tercih edilecekse bu dilin Fransızca olmasını istediğini belirtmiştir. İ3’ün ifadelerinden kendisinin yabancı dil öğretimini destekleyen ve ilgili kararı onaylamayan bir idareci olduğu anlaşılmaktadır.

İ10: “Rusça, Çince çünkü gençlerimizin çok daha büyük başarılarla imza atabilmeleri her ülkede her alanda başarıya ulaşabilmeleri için yabancı diller verilmeli.” İ10 özellikle gençlerin uluslararası başarı elde edebilmesi için Rusça ve Çince gibi birden çok yabancı dili öğrenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İ12: “İspanyolca, çünkü dünya dilleri arasında en çok konuşulan diller arasında.” Son dönemlerde İspanyolcanın dünya üzerinde yaygınlaşmaya başlamasına bağlı olarak İ12 de öğrencilerin İspanyolca öğrenilmesine fırsat verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 5 Almanca derslerinin amaca hizmet etmesi	5.1. Evet	-	6
	5.2. Hayır	5.2.1. Müfredata bağlı kalınma zorunluluğu 5.2.2. İngilizcenin daha çok önemsenmesi 5.2.3. Gramer ağırlıklı ders işlenmesi 5.2.4. Ders saatinin yetersiz olması 5.2.5. Pratik yapılmaması 5.2.6. Başlangıç seviyesinde kalması	24

Tablo 6: Almanca derslerinin amaca hizmet etmesi

Katılımcıların Almanca dersine ilişkin kararlarında Almanca dersinin öğretim sürecinin etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla katılımcılardan Almanca derslerinin amaca hizmet edip etmediğine yönelik görüş alınmıştır. Tablo 6'dan da anlaşıldığı gibi 6 katılımcı dersin amacına ulaştığını; 24 katılımcı ise dersin amacına ulaşmadığını düşünmektedir. Katılımcılar dilbilgisi odaklı ders anlatımının yapılması, uygulama yapılmaması, ders saatlerinin yetersiz olması, müfredata bağlı kalınması, İngilizce derslerinin daha çok önemsenmesi, her sınıf kademesinde de Almancanın başlangıç seviyesinden ileriye gidememesi gibi nedenlerle düşüncelerini açıklamışlardır. İdarecilerin Almanca derslerinin seçmeli olmasını desteklemelerinin verilerden elde edilen bu sonuçların da etkili olduğu söylenebilir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Almanca derslerimizin amacına hizmet ettiğini düşünüyoruz, fakat gramer ağırlıklı eğitimden ziyade konuşma ağırlıklı eğitim verilmiş olsaydı Almanca dersinin amacı daha da uygun olmuş olurdu.” Her ne kadar İ1 Almanca derslerinin amaca hizmet ettiğine yönelik olumlu görüş bildirse de derslerin dilbilgisi öğretimi odaklı işlenmesi nedeniyle iletişim kurma amacına ulaşılmadığını ifade etmiştir.

İ3: “Bence hizmet etmiyor, çünkü biz müfredata bağlı işliyoruz Almanca dersini ve bu da konuşmada eksiklik yaratıyor bence, çünkü daha çok bence konuşma üzerine bir müfredat oluşturulmalı diye düşünüyorum.” İ3 öğretmenlerin dönem başından itibaren yerine getirmeleri gereken bir müfredatları olduğu için öğretmenlerin de önceliklerinin müfredatı yetiştirmek olduğunu, dolayısıyla öğretim sürecinde konuşma odaklı bir öğretimden ziyade soyut konuların ve kuralların merkezde olduğu bir sürecin yaşandığını vurgulayarak Almanca derslerinin amaca hizmet etmediğini belirtmiştir.

İ6: “Düşünmüyorum, çünkü öğrencilerimiz daha çok İngilizce taraftarı Almancanın gereksiz olduğunu düşünüyorum.” İ6 ise İngilizce dersi önceliklendiği için Almanca derslerinin verimsiz olduğunu ifade etmiştir.

İ12: “Hayır düşünmüyorum. Ders saati artırılıp, daha çok pratik yapılmalıdır.” İ12 haftada iki saat olan Almanca derslerinin yetersiz olmasına bağlı olarak öğretilen soyut dilsel kuralların günlük dil kullanımlarına aktarılabilmesi için yeterince ders

saatinin olmadığını, dolayısıyla Almanca derslerinin amaca hizmet etmediğini belirtmiştir.

İ19: “Hayır. Giriş seviyesinde kalıyor.” İ19 genel olarak her sınıf kademesinde Almancanın temel seviyede kalarak sarmal bir biçimde öğretimin yapılmaması nedeniyle Almanca derslerinin amacına uygun işlenmediğini düşünmektedir.

Tema	Kategoriler	Alt kategoriler	f
TEMA 6 sınıf kademelerine göre Almanca derslerinin öğrenci açısından verimliliği	6.1. 9. sınıf	Almancanın yeni nesil için önemli bir dil olması İhtiyaç haline gelmesi	13
	6. 2. 10. sınıf	Almanca’nın yeni nesil için önemli bir dil olması İhtiyaç duyulması	14
	6.3. 11. sınıf	Sınav odaklı çalışması	8
	6.4. 12. sınıf	Sınavdan dolayı motivasyon düşüklüğü	7
	6.5. Okul öncesi	Erken yaşta yabancı dil öğretiminin desteklenmesi	2
	6.6. Ortaokul	Temel oluşturulması	1

Tablo 7: İdarecilerin görüşleri doğrultusunda sınıf kademelerine göre Almanca derslerinin öğrenci açısından verimliliği

Tablo 7’de idarecilerin görüşleri doğrultusunda sınıf düzeyleri kapsamında Almanca derslerinin işlenişine yönelik veriler yer almaktadır. İdareciler Almancanın günümüzde bir ihtiyaç haline gelmesi nedeniyle 9. ve 10. sınıflar için önemli olduğunu; 11. ve 12. sınıflara gelindiğinde öğrencilerin sınav odaklı çalışmaya başlaması nedeniyle Almanca dersine ilişkin motivasyonlarının düşük olduğunu ve desin önemsenmediğini; ortaöğretimden önce temel eğitim seviyesinden itibaren erken yaşta Almanca öğretimine başlanmasının çocukların temel oluşturması bakımından daha da önem arz ettiğini belirtmişlerdir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Dil öğrenmenin ne kadar erken başlansa o kadar önemli olacağının kanaatindeyiz. Almanca dersinin Ana okuldan başlayıp lise sona kadar hatta diğer eğitim kademelerinde olması gereken bir ders anlayışı olmalıdır.” İ1 yabancı dil öğrenmenin okul öncesi dönemden başlanarak yükseköğretim aşamasına kadar olmak üzere erken yaştan itibaren desteklenmesi gereken bir süreç olduğunu, dolayısıyla Almancanın da erken yaşlardan itibaren kesintiye uğratılmadan okullarda öğretilmesi gereken bir ders olduğunu ifade etmiştir.

İ13: “Bence ortaokulda verilmeli, yani lisenin 9, 10, 11. sınıflarda ve ortaokulda 5. sınıftan sonra verilmeli. Bu şekilde verilirse amacına uygun olur en azından bir temel oluşturulur.” İ13 ortaöğretim aşamasında 12. sınıf dışında 9., 10. ve 11. sınıflarda ve temel eğitim 5. sınıftan itibaren Almanca derslerinin verilmesinin öğrencilerde temel oluşturmasını sağlamasına bağlı olarak dersin amacına ulaşabileceğini belirtmiştir.

İ7: “Hiç bir kademede verimli değil. Çünkü çok gereksiz olduğunu düşünüyorum.” İ7 Almancanın ne temel eğitim ne de ortaöğretim olmak üzere hiçbir kademede verimli olmaması nedeniyle Almanca derslerinin gereksiz olduğunu düşünmektedir.

İ8: “Şimdi hangi sınıf kademelerinde demeliyim aslında bu öğrencinin ilgisine göre, ama daha çok 9. ve 10. sınıfların Almanca dersleri biraz daha ilgilerini çekiyor, çünkü 11.ve 12. sınıflar biraz daha sınava yönelik öğrenciler oluyor.” İ8’e göre 11. ve 12. sınıflardaki öğrencilerin sınava yönelik hazırlık yapmaları nedeniyle Almanca derslerine ilgileri olmamakta, ancak diğer sınıflara oranla Almancanın 9. ve 10. sınıftaki öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

İ10: “Tüm kademelerde çünkü ikinci yabancı dile gençlerin ihtiyacı var.” İkinci yabancı dile gençlerin ihtiyacının olduğu düşüncesini savunan İ10 tüm sınıf kademelerinde Almanca derslerinin etkili bir şekilde yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 7 İdarecilerin öğrencilere ikinci yabancı dil seçme konusunda tercih hakkı tanıma durumları	7.1. Evet	9
	7.2. Hayır	21

Tablo 8: İdarecilerin öğrencilere ikinci yabancı dil seçme konusunda tercih hakkı tanıma durumları

Bilindiği gibi seçmeli derslerin uygulama usul ve esaslarına göre seçmeli kabul edilen derslerin öncelikle öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak karar vermeleri amacıyla öğrencilerin seçimine sunulması gerekmektedir. Bu doğrultuda da araştırmada katılımcılara idareci olarak öğrencilere ikinci yabancı dil seçmeleri için fırsat verilip verilmediği sorulmuştur. Tablo 7’deki verilerden de anlaşıldığı gibi 9 idareci öğrencilere ikinci yabancı dil seçme konusunda tercih hakkı tanıdıklarını; 21 katılımcı ise tercih hakkı tanımadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla genel olarak idarecilerin çoğunluğunun yukarıda açıklanan seçmeli dersler yönetmeliğine uygun olarak öğrencilere ders seçme olanağı vermeyerek öğrencilerin alacağı seçmeli dersleri kendilerinin öğrenciler adına karar vererek seçtiği belirlenmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ12: “Hayır. Mevcut olan koşullara ve normlara göre dil seçimi yapılıyor.” Öğrencilerine seçmeli ders tercihi sunmayan idarecilerden biri olan İ12 kendi okullarının koşulları ve öğretmenlerin ders saatleri doğrultusunda seçmeli derslere ilişkin bir düzenleme yaptıklarını ifade etmiştir.

İ19: “Hayır. Okulda İngilizce ve Almanca dersleri ve öğretmenleri mevcut. Alternatif sunma şansımız yok.” İ19 da İ12 ile benzer bir duruma sahip olduklarını dile getirerek okullarında İngilizce ve Almanca öğretmenlerinin mevcut olmasına bağlı olarak öğrencilere seçmeli derslere ilişkin alternatif sunma imkânlarının olmadığını belirtmiştir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 8 Öğrencilere seçmeli olarak sunulan yabancı diller	8.1. İngilizce	16
	8.2. Almanca	11
	8.3. Fransızca	1
	8.4. Arapça	1
	8.5. Rusça	1

Tablo 9: Öğrencilere seçmeli olarak sunulan yabancı diller

Diğer bir soruda katılımcılara seçmeli ders olarak öğrencilere sunulan yabancı dillerin hangileri olduğuna ilişkin soru yöneltilmiştir. Tablo 9’da da gösterildiği gibi 16 idareci seçmeli ders olarak öğrencilere İngilizce; 11 idareci Almanca; birer idareci ise Fransızca, Arapça ve Rusça derslerini sunduklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen verilerden de anlaşıldığı gibi 19 idarecinin öğrencilere seçmeli ders olarak Almancayı tercih etme hakkı tanımadığı belirlenmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Genellikle İngilizceyi ağırlıklı olarak sunma tercihinde bulunduk, İngilizce artık dünya dili olduğu için yoğunluk olarak onun üzerinde durduk.” İ1 öğrencilere seçmeli ders olarak Almanca dersini vermediklerini, bunun yerine dünyada yaygın olarak konuşulan yabancı dil olduğu için İngilizce dersini programa eklediklerini ifade etmiştir.

İ5: “Sadece Almanca seçmeliydi oradaki talepleri de aldık.” İ5 ise Almanca dersinin seçmeli duruma getirilmesi kararına uygun olarak Almanca dersine olan talepleri olarak talepler doğrultusunda bir düzenleme yaptıklarını belirtmiştir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 9 Öğrencilerin en çok talep ettiği yabancı dil	9.1. İngilizce	18
	9.2. Almanca	11
	9.3. Rusça	1

Tablo 10: Öğrencilerin en çok talep ettiği yabancı dil

Tablo 10’da öğrencilerin en çok talep ettiği yabancı diller yer almaktadır. Tablo 10’da yer alan verilerden en çok talebin İngilizceye ikinci sırada ise Almancaya olduğudur. 1 katılımcı ise Rusçaya ilişkin talebin olduğunu belirtmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ11: “Almancaya talebimiz her zaman fazladır.” İ11 İngilizce haricinde öğrencilerin Almancaya olan taleplerinin her zaman fazla olduğunu ifade etmiştir.

İ3: “Her zaman İngilizceye talep daha fazla oluyor nedeni dünyadaki en yaygın dillerden olması sebebiyle.” İ11’in düşüncesini destekler nitelikte İ3 de dünyada yaygın olan bir dil olmasına bağlı olarak İngilizceye ilişkin taleplerin Almancaya oranla daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 10 Almanca dersi yerine verilen dersler	10.1. Astronomi 10.2. Uzay bilimleri 10.3. Proje hazırlama 10.4. Siyer-i nebi 10.5. Adab-ı muaşeret 10.6. Kur'anı-kerim 10.7. Türk toplum hayatında aile 10. 8. Fen bilimleri uygulamaları 10.9. İngilizce	30

Tablo 11: Almanca dersi yerine verilen dersler

Araştırmada Almanca dersinin seçmeli ders olarak verilmemesi durumunda Almanca dersi yerine hangi derslerin programa eklendiğine ilişkin veriler de elde edilmiştir. Tablo 10'da da görüldüğü gibi Almanca dersi yerine “astronomi, uzay bilimleri, proje hazırlama, siyer-i nebi, Adab-ı muaşeret, Kur'anı Kerim, Türk toplum hayatında aile, fen bilimleri uygulamaları ve İngilizce” dersleri verilmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örnekler aşağıda yer verilmiştir.

İ22: “Genellikle sayısal dersleri destekleyici seçmeli dersler olmuştur. Astronomi, Uzay bilimleri gibi Proje hazırlama gibi, yani bağımsız bir dersten ziyade sayısal derslerini desteklemek amacıyla seçilmiştir.” İ22 Almanca dersi yerine sayısal derslerle ilişkili ve sayısal dersleri destekleyici nitelikte olan astronomi, uzay bilimleri ve proje hazırlama gibi derslerin programa eklediklerini ifade etmiştir.

İ3: “Siyer-i nebi, Kur'anı Kerim dersleri öğrencilere sunulmuştur.” İ3 Almanca dersini programdan kaldırarak bu ders yerine siyer-i nebi ve Kur'anı Kerim gibi dini içerikli dersleri programa eklediklerini belirtmiştir.

İ5: “Adab-ı muaşeret, Kur'anı-Kerim, Türk toplum hayatında aile, fen bilimleri uygulamaları dersleri verilmiştir.” İ5'nin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi Almanca dersi yerine toplumsal hayatı ve aile hayatını düzenlemeye yönelik dersler öğrencilere sunulmuştur.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 11 Almanca dersinin seçmeli olmasının okuldaki Almanca öğretmenlerinin ders saatlerini etkileme durumu	11.1. Ders saatlerinin azalması 11.2. Öğretmeni kırması 11.3. Norm fazlası sorunu	30

Tablo 12: Almanca dersinin seçmeli olmasının okuldaki Almanca öğretmenlerinin ders saatlerini etkileme durumu

Almanca dersinin seçmeli duruma getirilmesi sadece öğrencileri değil, aynı zamanda öğretmenleri de etkileyen bir durum olmuştur. Bu nedenle araştırmada ilgili kararın okullardaki Almanca öğretmenlerinin ders saatlerini etkileme durumlarına yönelik veriler de elde edilmiştir. Tablo 12’deki veriler incelendiğinde ilgili kararın öğretmenlerin ders saatlerinin azalmasına, norm fazlası durumuna düşmesine ve öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini değersiz hissetmelerine sebep olması nedeniyle Almanca öğretmenlerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ17: “Bizim okulda şu an olumsuz bir etkileme olmadı, aynen devam etti, ama gelecek yıl olumsuz yönde etkileyeceğini söyleyebiliriz. Öğretmenin norm fazlası olmasına sebebiyet verecektir.” İ17 ilgili kararı yeni uygulamaya başladıkları için hâlihazırda öğretmenler açısından olumsuz bir durumun ortaya çıkmadığını, ancak ilerleyen yıllarda kararın uygulanmaya devam etmesiyle birlikte öğretmenlerin ders saatlerinin yetersiz hale gelmesi nedeniyle norm fazlası problemlerinin çıkmasına ve buna bağlı olarak da yer değiştirmelere yol açacağını belirtmiştir.

İ25: “Tabi ki Almanca öğretmenlerini kırdı, değersizleştirdi.” İlgili kararın sadece özlük hakkı kayıplarına değil, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki saygı ve doyum açısından kendilerini değersiz hissetmelerine bağlı olarak da duyuşsal çöküntü yaşamalarına da neden olmuştur. Bu bağlamda İ25 ilgili kararın Almanca öğretmenlerinin gerek öğrencilerin, gerek idarecilerin gerekse de üst mercilerin nazarında değersizleştirdiğini ifade etmiştir.

İ8: “Evet tabi ki ders saatlerinin azalmasına sebep oldu.” İ8 Almanca derslerinin çıkarılmasına bağlı olarak haftalık ders saatlerinin azaldığını ve bunun ekonomik yönden de olumsuz bir sonuç doğurduğunu belirtmiştir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 12 İdarecilere göre bu kararın olumlu yönleri	12.1.Ders saatinde azalma olması 12.2. Almanca öğretmeni bulmadaki sıkıntının ortadan kalkması	30

	12.3. Almanca dersinin verimsiz geçmesi	
--	---	--

Tablo 13: İdarecilere göre bu kararın olumlu yönleri

Araştırmada ilgili kararın idareciler açısından düşünüldüğünde olumlu yönlerinin neler olduğuna yönelik veriler de elde edilmiştir. Tablo 13'teki verilerden de anlaşıldığı gibi idareciler ilgili kararın ders saatlerini azaltması, Almanca öğretmeni bulma sorununun ortadan kalkması, Almanca derslerinden verim alınamamasına bağlı olarak bu sorunun çözülmesi gibi kendileri açısından olumlu yönlerinin olduğunu belirtmişlerdir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İ3: “Ders saatlerinde azalma olması bizim açımızdan olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.” İ3 ders saatlerini ayarlamakla sorumlu olan bir idareci olarak Almanca derslerinin seçmeli olması nedeniyle ders saatlerinde azalma olduğunu, dolayısıyla bu durumun ise kendilerini ders programı planlaması yapma noktasında rahatlattığını ifade etmiştir.

İ5: “Almanca derslerine öğrenciler yeterli önemi göstermedikleri için ben olumlu buluyorum.” İ5 Almanca derslerinin öğretim sürecinden beklenen verimin alınmaması nedeniyle dersin mecburi bir ders olmaktan çıkarılmasının kendileri için olumlu olduğunu belirtmiştir.

İ6: “Öğretmen bulmakta zorluk çekiyorduk. Bu zorluk ortadan kalktı.” İ6 okullardaki kadrolu Almanca öğretmenlerinin ya hiç olmaması ya da yetersiz olması nedeniyle Almanca derslerini yürütecek öğretmenleri kendilerinin bulmak zorunda kalmalarına bağlı olarak öğretmen görevlendirmedeki bu sıkıntının çözüldüğünü ifade etmiştir.

İ7: “Almanca dersinde dil öğrenme gerçekleşmediği için öğrenci bu dersi gereksiz görüyor ve derslerde sorun yaşıyordu. İngilizce tam olarak öğrenilmeden ikinci bir yabancı dil vermenin anlamlı olmayacağını düşünüyorduk. Bu gerçekleşti.” İ7 genel olarak yabancı dil öğretim sürecindeki başarısızlığa vurgu yaparak İngilizce öğretiminde beklenen başarı sağlanmadan Almanca öğretimine geçilmesinin doğru olmadığı ve Almanca derslerinin verimsiz olması düşüncelerine sahip idareciler olarak ilgili kararla birlikte söz konusu düşüncelerinin karşılık bularak uygulamaya geçmesi nedeniyle kararın kendileri için olumlu olduğunu belirtmişlerdir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 13 İdarecilere göre bu kararın olumsuz yönleri	13.1. Yabancı dilin desteklenmemesi 13.2. Birden çok yabancı dil bilmenin önüne geçilmesi	30

	13.3. Eğitimin niteliksizleşmesi	
	13.4. Norm kadro sorunu	

Tablo 14: İdarecilere göre bu kararın olumsuz yönleri

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların idareciler açısından düşünüldüğünde de ilgili kararın olumsuz yönlerinin olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Katılımcılar bu kararlarla ikinci hatta birden çok yabancı dil öğretiminin desteklenmediğini, eğitimin niteliksizleştirildiğini, öğretmenlerin norm kadro fazlası durumuna düşüklerini belirtmişlerdir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Okulumuz akademik ağırlıklı bir eğitim seviyesine sahip olduğu için öğrenciler ileri seviyedeki meslek tercihlerinde dil ile karşı karşıya kalmaktadır. İngilizce artık yabancı dil anlayışından çıkıp ana dil gibi olduğu için öğrencilerin başta Almanca, Rusça, Çince gibi değişik ikinci yabancı dillere eğilmeleri çok önemlidir.” İ1’e göre öğrencilerin meslek seçimleri sürecinde tercih yaparken ilgili mesleklerin gerektirdiği yabancı dil veya dillere ihtiyaç duymalarına bağlı olarak öğrenciler yabancı dil sorunuyla karşılaşabilmektedirler. Bu durumda katılımcının görüşlerine göre İngilizcenin günümüzde yaygın ve herkes tarafından bilinen bir dil olduğu varsayımından yola çıkarak da Almanca, Rusça ve Çince gibi yabancı dillerin bilinmesi öğrencilere mesleki yönden katkılar sağlayacaktır.

İ4: “Bu ülkenin eğitim düzeyinin gelişmesi için ikinci yabancı dil zorunlu kalmalı. Böyle olduğu için öğrenciler eğitimin yetersizliği ile eksik kalıyor.” İ4 yabancı dil öğretimiyle ülkemizin eğitim düzeyi iyileştirilerek nitelikli öğrencilerin yetiştirilmesinin önünün açılacağını ifade etmiştir.

İ6: “Almanca kadromuzdaki öğretmenlerin ileriki zamanlarda ders sıkıntısı çekebilir.” İ6 ilgili kararın Almanca öğretmenleri açısından olumsuz yönüne vurgu yaparak haftalık ders saatleri azalan Almanca öğretmenlerinin norm fazlası pozisyonuna düşerek yer değiştirmek durumunda kalabileceklerini belirtmiştir.

İ10: “Yani birçok ülkede ortaokul seviyesinde iki dile hâkim olan öğrenciler lise kademesinde üçüncü dil öğretilirken, ileri gitmemiz gerekirken geriye götürecek bir uygulamaya geçiş yapılıyor.” İ10 temel eğitim seviyesinde dahi iki yabancı dilin sunulduğu diğer ülkelerle kıyaslandığında ülkemizdeki erken yaşta yabancı dil öğretiminin desteklenmemesinin yanı sıra ortaöğretim kademesinde dahi ikinci yabancı dil öğretiminin engellenmesine bağlı olarak yabancı dil öğretim politikalarının iyileştirilmesi yerine geriye götürüldüğünü ifade etmiştir.

Tema	Kategoriler	f
TEMA 14 İdarecilerin yabancı dil politikaları açısından bu kararı doğru bulma durumları	14.1. Evet	6
	14. 2. Hayır	20
	14. 3. Çekimser	4

Tablo 15: İdarecilerin yabancı dil politikaları açısından bu kararı doğru bulma durumları

Son olarak araştırmada katılımcıların ilgili kararı yabancı dil politikaları açısından doğru bulup bulmadıklarına ilişkin veriler elde edilmiştir. Tablo 15'ten de anlaşıldığı gibi 20 katılımcı ilgili kararı yabancı dil politikaları açısından doğru bulmadığını; 6 katılımcı kararı doğru bir karar olarak değerlendirdiğini; 4 katılımcı ise karara ilişkin doğru ya da yanlış biçiminde bir yorumda bulunamayacağını ifade etmiştir. İdareci katılımcıların temaya ilişkin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

İ1: “Hayır hiçbir zaman doğru bulmuyoruz. Çok dil bilen, çok dil konuşan öğrenci diğer alanlarda da her zaman başarılıdır.” İ1'e göre yabancı dilde konuşabilen ve yazabilen bireylerin mesleki hayatında da başarılı olacağı düşüncesine bağlı olarak Almancaya yönelik alınan karar yanlış bir yabancı dil politikasıdır.

İ22: “Bu karar dediğim gibi takdir büyüklerin, ancak biz sadece bize söylenileni yaparız, yorum yapmam doğru değildir.” İ22'nin ifadesinden de anlaşıldığı gibi İ22 bir idareci olarak Almancaya yönelik alınan bu karar doğrultusunda kendi kişisel görüşlerini paylaşmasının doğru olmayacağını, dolayısıyla herhangi bir fikir beyan etmeyeceğini ifade ederek nötr bir tutum sergilemiştir.

İ13: “Hayır, çünkü bir kopukluk var. Diyelim ki ortaokula getirildi 5, 6, 7, 8 de olacak, ama 9.sınıfta tekrar yok. 10. sınıfta var böyle olunca orda bir sene kayıp var, dil çok nankör insan bir sene görmeyince ve üzerine düşülmeyince de unutulacaktır.” İ13 2024 yılı itibarıyla Almanca'nın 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğretilmesiyle temel eğitim seviyesine indirilmesine yönelik Türkiye'nin bazı şehirlerinde pilot uygulamaların başlatılmasına vurgu yaparak ilgili karar ile erken yaşta yabancı dil öğretimi destekleyen pilot uygulamalar arasındaki tutarsızlığa değinmiştir. Katılımcıya göre yabancı dil öğretimi devamlılık gerektiren bir süreç olduğu için temel eğitimde Almanca dersini alan öğrencinin 9. sınıfa geldiğinde Almanca dersini almaması, ancak 10. sınıfta veya diğer üst sınıflarda tekrar Almanca dersine karşılaştırılması öğrencinin yabancı dil öğrenme sürecini olumsuz etkileyecektir.

İ5: “Müfredatımız belli olduğu için zorunlu İngilizce dersi var. Fen liselerinin hazırlamış olduğu bir müfredat programı var, bu noktada Almanca dersinin bu şekilde seçmeli yapılmasını ben olumlu buluyorum.” Fen lisesinde idareci olan İ5 fen liselerinin kendine özgü fen ve sayısal derslerinin ağırlıklı olduğu bir öğretim programlarının olması nedeniyle söz konusu programlarını daha iyi uygulayabilmek için ilgili kararın kendileri açısından doğru bir karar olduğunu belirtmiştir.

İ8: “Evet doğru buluyorum. İngilizce için doğru değil, ama Almanca için doğru bir karar, çünkü Almanca ikinci yabancı dil olarak öğrenmek isteyen daha doğrusu okulda hem sınava hazırlanacak hem de ikinci bir yabancı dili öğrenmek biraz

öğrencilere zor gelebildiğinden ben de doğru buluyorum seçmeli olmasını". İ8 eğer bu karar İngilizce için verilmiş olsaydı kararın karşısında yer alacağını, ancak Almanca için alınan ilgili kararı öğrencilerin sınava hazırlanmak gibi zorlu bir süreçlerinin olması nedeniyle Almanya öğrenmeye zamanlarının ve enerjilerinin kalmamasına bağlı olarak doğru bir karar olarak değerlendirdiğini ifade etmiştir.

İ19: "Bize pek sorulmuyor. Masa başında kararlar alınıyor. Biz sonuçlarını yaşıyoruz." İ19 eğitim ve öğretim sürecinin paydaşları ve bire bir öğrencilerin öğrenme süreçlerine şahitlik eden kişiler olarak öğretime yönelik kararlar alınırken kendilerinin fikirleri ve deneyimlerinin öğrenciler için daha doğru kararların alınmasında etkili olabileceğini ifade ederek ilgili karar alınırken kendilerinden görüş alınmasının önemine vurgulamış, ancak masa başında sahadaki veriler dikkate alınmadan alınan kararların olumlu veya olumsuz sonuçlarını yaşadıklarını belirtmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada MEB'in Almanca dersinin 9. sınıftan başlamak üzere kademeli olarak 10. 11. ve 12. sınıflarda seçmeli hale getirilmesi kararının karar uygulayıcıları olarak okul idarecilerinin deneyim ve görüşleri doğrultusunda nasıl değerlendirildiği araştırılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda katılımcıların çoğunluğunun MEB'in ilgili kararını Almancanın zor bir olması, okullardaki Almanca öğretiminin başarılı olmaması nedenlerine bağlı olarak olumlu değerlendirdiği belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde Almanca öğretiminde istenen başarının sağlanamadığı bazı çalışmalarda belirlenmiştir (Kırmızı 2009; Alyaz 2011; Can / Can 2014; Özdemir 2022; Kaşıkçı / Alperen 2024). İlgili kararın olumsuz bir karar olduğunu düşünen idareciler ise gerekçelerini ikinci yabancı dilin iş bulmak için önemli olması, günümüzde bir yabancı dil bilmenin yeterli olmaması, Almancanın zorunlu ders olması gerekmesi gibi nedenlere dayandırmışlardır. Katılımcıların görüşlerini destekleyen gerekçeler yapılan birçok çalışmada da belirlenmiştir (Demirel 2003; Coşkun 2008; Genç 2012; Karaman 2017; Koçak / Çobanoğulları 2017). Katılımcılardan İngilizce dersinin de Almanca dersi gibi seçmeli olmasını istemelerine ilişkin düşüncelerinin ne yönde olduğuna yönelik görüş alınmıştır. Katılımcıların büyük bir bölümü İngilizcenin dünyanın iletişim kurduğu ortak dil olduğunu, dil öğretiminde devamlılığın olması gerektiğini ifade ederek İngilizce dersinin zorunlu ders olarak devam etmesini istedikleri belirlenmiştir. İngilizceye ilişkin yapılan birçok çalışmada da İngilizcenin dünya dili olduğu düşüncesine bağlı olarak öneminin devam ettiği vurgulanmıştır (Kolaç 2008; Tatar 2010; Yaman 2018; Kalaycı / Durukan 2019). İdarecilerin iki dil arasında İngilizceyi daha önemli bir dil olarak kabul etmelerine bağlı olarak öncelikledikleri belirlenmiştir. Bu durumun ise Almancayı okullarında öğretilmesi gereken zorunlu dil olarak değerlendirmediklerini desteklemiştir. Genel olarak bazı idareciler bir eğitimci olarak karara ilişkin görüş bildirmekten çekinseler de idarecilerin çoğunluğunun Almanca derslerinin seçmeli olmasını istedikleri belirlenmiştir. İdarecilerin Almanca derslerinin seçmeli olmasını en çok istedikleri kademe ise 12. sınıf olarak belirlenmiştir. Ömür ve Tanrıkulu'nun (2024) yaptığı araştırmada da idarecilerin Almanca dersini önemsiz bir ders olarak gördükleri sonucuna

ulaşılmıştır. ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda Almanca sorularının olmamasının idarecilerin görüşlerini etkilediği söylenebilir. Katılımcılardan Almanca haricinde hangi yabancı dil veya dillerin seçmeli ikinci yabancı dil olarak okulda öğretilmesine yönelik görüş de alınmıştır. Katılımcılar ilk sırada İspanyolca, ikinci sırada Rusça, üçüncü sırada Arapça, dördüncü sırada Çince ve beşinci sırada ise Fransızca dillerinin öğretilmesine öncelik verilmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların Almanca dersine yönelik tutumlarında Almancanın öğretim biçiminin ve genel olarak öğretim sürecinin etkili olup olmadığını öğrenebilmek amacıyla katılımcılardan Almanca öğretilmesine yönelik görüşler de elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlardan katılımcıların büyük bir bölümünü oluşturan 24 katılımcının dersin amacına uygun olarak işlenmediğini ifade ettiği belirlenmiştir. Katılımcılar dilbilgisi odaklı ders anlatımının yapılması, uygulama yapılmaması, ders saatlerinin yetersiz olması, müfredata bağlı kalınması, İngilizce derslerinin daha çok önemsenmesi, her sınıf kademesinde de Almancanın başlangıç seviyesinden ileriye gidememesi gibi çoklu nedenlere bağlı olarak Almanca derslerinin amaca hizmet etmediğini belirtmişlerdir. Çoklu sebeplere bağlı olarak Almanca derslerinde istenen verimin alınmadığı birçok çalışmanın da elde ettiği bir sonuçtur (Balcı / Serindağ / Balcı 2017; Bülbül / Bülbül 2021; Buzpınar / Tosun, 2021). Ancak öğretim sürecine ilişkin söz konusu aksaklıkların düzeltilmesine yönelik önerilerde bulunmak yerine katılımcıların dersin olmamasını tercih etmeleri de yabancı dil öğretilmesine ilişkin olumsuz bir girişimdir. İdarecilerin görüşleri doğrultusunda Almancanın günümüzde bir ihtiyaç haline gelmesi nedeniyle 9. ve 10. sınıflar için önemli bir ders olduğu; 11. ve 12. sınıflar açısından ise öğrencilerin 11. sınıftan başlayarak 12 sınıfta sınav merkezli çalışmaya başlaması ve Almanca dersinin üniversite sınavında çıkmaması nedeniyle Almanca dersine ilişkin motivasyonlarının düşük olduğu ve dersin önemsenmediği; temel eğitim seviyesinden başlamak üzere erken yaşta Almanca öğretilmesine başlanmasının çocukların temel oluşturması ve Almanca öğretiminin başarıya ulaşması bakımından daha da önem arz ettiği belirlenmiştir.

Çalışmadan elde edilen diğer önemli bir sonuç da idarecilerin öğrencilere ders seçme hakkı tanınamalarıdır. Nitekim elde edilen verilerden idarecilerin çoğunluğunun seçmeli dersler yönetmeliğine uygun olarak öğrencilere ders seçme imkânı vermeyerek öğrencilerin alacağı seçmeli dersleri idarecilerin öğrenciler adına karar vererek seçtiği belirlenmiştir. Bu sonuç ise idareciler tarafından seçmeli ders yönetmeliğinin ihlal edilerek seçmeli Almanca dersine yönelik süreci idarecilerin hatalı yönettiklerini göstermektedir. İdarecilerin görüşlerine göre öğrencilerin ilk sırada talep ettikleri yabancı dil İngilizce, ikinci sıradaki dil ise Almancadır. Ancak uygulamada öğrenci tercihlerine uygun bir seçimin yapılmadığı belirlenmiştir. Almanca dersini öğretim programlarından çıkaran idareciler Almanca dersi yerine astronomi, uzay bilimleri, proje hazırlama, siyer-i nebi, Adab-ı muaşeret, Kuranı Kerim, Türk toplum hayatında aile, fen bilimleri uygulamaları ve İngilizce derslerini öğrencilere vermişlerdir. Ancak Millî Eğitim Bakanlığı seçmeli ders yönergesi incelendiğinde seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci velisinin dilekçesi, öğrencilerin yetenek, ilgi ve beklentileri doğrultusunda belirlenmesi gerektiği görülmektedir (MEB 2012). Yönetmelikten farklı olarak çalışmadan elde edilen veriler seçmeli derslerin yönetmelikte belirtilen usule

uygun olarak tayin edilmediği belirlenmiştir. Pamuk ve Kiraz'ın (2016) araştırmasında da bu araştırmadaki sonuçlarla paralel olarak seçmeli derslerin uygulama biçiminin yönetmeliğe uygun bir şekilde olmadığı belirlenmiştir. Birçok Avrupa ülkesinde de olduğu gibi Fransa'da da temel eğitimden ortaöğretime kadar öğrencilere birden çok yabancı dil tercihi sunulmakta bunun yanı sıra dillerin tercihi velilere ve öğrencilere bırakılmaktadır (Günday 2022).

Almanca dersinin seçmeli duruma getirilmesi sadece öğrencileri değil, aynı zamanda öğretmenleri de etkileyen bir durum olmuştur. İlgili kararın öğretmenlerin ders saatlerinin azalmasına, norm fazlası durumuna düşmesine ve öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini değersiz hissetmelerine bağlı olarak öğretmenleri de olumsuz etkilediği anlaşılmıştır. MEB'in ilgili kararından sonra Almanca öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada adayların Almancaya ilişkin motivasyonlarında %80,2 oranında bir düşüş yaşandığı anlaşılmıştır (Tuğlu / Bakır 2024). Araştırmada idareciler açısından ilgili karar değerlendirildiğinde bu kararın idareci olarak kendilerine olumlu katkılarının neler olduğuna yönelik veriler de elde edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda idareciler ilgili kararın ders saatlerini azaltması, Almanca öğretmeni bulma sorununun ortadan kalkması, Almanca derslerinden verim alınamamasına bağlı olarak bu sorunun çözülmesi gibi kendileri açısından olumlu yönlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Olumlu katkılarının yanı sıra kararın katılımcıların görüşlerine göre ikinci hatta birden çok yabancı dil öğretiminin engellenmesi, eğitimin niteliksizleştirilmesi gibi olumsuz yönlerinin olduğu da belirlenmiştir. Son olarak araştırmada katılımcıların ilgili kararı yabancı dil politikaları açısından doğru bulup bulmadıklarına ilişkin veriler elde edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturan 20 katılımcının ilgili kararı yabancı dil politikaları açısından doğru bulmadığını; 6 katılımcının kararı doğru bulduğunu; 4 katılımcının ise karara ilişkin görüş bildirmekten çekindiği belirlenmiştir. Her ne kadar katılımcıların çoğunluğu ilgili kararı olumsuz değerlendirse dahi okullardaki karar uygulayıcıları olarak Almancanın aleyhine uygulamalar gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak MEB'in Almanca dersinin kademeli olarak seçmeli duruma getirilmesi kararının okullarda seçmeli ders yönetmeliğinde belirtildiği gibi öğrencilerin talepleri doğrultusundan ziyade idarecilerin okullarının koşullarına uygun olacak şekilde kendi imkânları doğrultusunda uyguladıkları anlaşılmıştır. Gerek öğrencilerin istek ve beklentileri gerekse de velilerin tercihleri dikkate alınarak seçmeli ders tercihlerinin yönetmeliğe uygun şekilde yapılması karar koyucular tarafından sağlanmalıdır. Seçmeli Almanca dersinin uygulanmasına yönelik daha kapsayıcı bulgular elde etmek amacıyla çalışmanın örnekleminin daha geniş tutulduğu başka çalışmaların yapılması önerilir.

Kaynakça

- Alyaz, Yunus** (2011): Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilsel Seviyeleri ve Almancaya İlişkin Tutumları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24(2), 503-525.
- Aksöz, Münise / Balcı, Tahir** (2018): *Deutsch als Zweite Fremdsprache an Anadolugymnasien. Kompetenzerwartungen und Kompetenzniveaus*. In: Schriften zur Sprache und Literatur II, London: Ijopec Publication, 104-111.

- Balcı, Tahir / Balcı, Halime** (2004): Sprachenvielfalt oder Sprachmonopol? Ein Beispiel für verfehlte Fremdsprachenpolitik aus der Türkei. *Muttersprache*. 114 (3), 265-271.
- Bozlar Balcı, İpek vd.** (2017): Yapılandırmacı Öğrenme Kuramına Göre Almanca Derslerinde Materyal Hazırlanması. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. 7(1/1), 123-135.
- Buzpınar, Vildan / Tosun, Muharrem** (2021): Üniversitelerde Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitimin Verimliliği Üzerine Bir Araştırma (Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Örneği). *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(2), 116-125.
- Bülbül, Melik / Bülbül, Sabiha** (2021): Almanca Sözlü İletişim Süreçlerinde Karşılaşılan Konuşma Güçlüklerini Gidermeye Yönelik Eylemler. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. (43), 332-356.
- Can, Ertuğ / Can, Canan** (2014): Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4(2), 43-63.
- Coşkun, Hasan** (2008): Türkiye’de İkinci Yabancı Dilin Oyun Yoluyla Etkili öğretimi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(2), 73-89.
- Creswell, John W.** (2020): *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Çev. Ed: Bütün, M. / Demir, S.B.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demirel, Özcan** (2003): *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Genç, Ayten** (2012): Türk İş Dünyasının Yabancı Dil Talebi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 42(42), 176-185.
- Günday, Rıfat** (2022): Fransa ve Türkiye’nin Yabancı Dil Eğitimi Politikaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(1), 181-216.
- Hanbay, Orhan** (2009): 10. Sınıf Öğrencilerinin Farklı Değişkenlere Göre İkinci Yabancı Dil Olarak Almancaya Yönelik Tutumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(30), 79-91.
- Kalaycı, Dilan / Durukan, Erhan** (2019): Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretimi Ders Kitaplarının Öğrenme Alanları Bakımından Karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*. 8(4), 2162-2177.
- Karaman, Fatma** (2017): Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. 7(2/1), 104-110.
- Kaşıkçı, Semra / Alperen, Altan** (2024): Almanca Öğretiminde Dijital Oyun Yöntemiyle Okuma Becerisinin Geliştirilmesi. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*. 6(1), 1-12.
- Kırmızı, Bülent** (2009): Etkili Bir Almanca Öğretimi İçin Öğretmen Beklentileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(22), 268-280.
- Koçak, Muhammet / Çobanoğulları, Ferdiye** (2017): Dünyada İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Danimarka Örneği. Maarif Mektepleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1(1), 1-12.
- Kolaç, Emine** (2008): “Küresel Dil” Kavramının Düşündürdükleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (16), 61-82.
- MEB** (2006): Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği.
- MEB** (2012): 2012/37 Nolu Genelge, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB** (2023): Tebliğler Dergisi, cilt: 86, sayı: 2789-EK 2, s.1318-1436.
- Millî Eğitim Bakanlığı** (2017): Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, erişim: https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_02/21094122_yYnetmelik.docx. (Erişim Tarihi: 26.03.2026).

- Ömür, Faik / Tanrıkulu, Lokman** (2024): Almanca Öğretmenliği Öğrencileri Gözünden Almanca Dersinin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri ve Güncel Düzenlemelere İlişkin Görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. (Ö15), 717-732.
- Özdemir, Ayhan Y.** (2022): Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretmenlerinin Ders Kitabına Bağlı Kalma Sorunsalı. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*. 5(50), 6518-6527.
- Pamuk, Erbil / Kiraz, Zafer** (2016): Ortaokullarda Okutulan Seçmeli Ders Uygulamalarında Okul Yöneticilerinin Karşılaştıkları Problemler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(3), 977-1003.
- Patton, M. Q.** (2018): *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çeviri Ed: Bütün M. / Demir, S.B.). Ankara: Pegem Akademi.
- Slattey, Martin** (1991): *Key Ideas in Sociology*. Cheltenham: Nelson Thomas Publishers.
- Tatar, Sibel** (2010): İngilizce'nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Anadili İngilizce Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Rolü. *Bogazici University Journal of Education*. 27(2), 49-57.
- Tuğlu, Yıldırım / Bakır, Nevzat** (2024): MEB Kararı Sonrası Zorunlu Almanca Dersinin Kaldırılmasının Üniversite Etkileri. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(23), 359-376.
- Yaman, İsmail** (2018): Türkiye'de İngilizce Öğrenmek: Zorluklar ve Fırsatlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. (11), 161-175.
- Yıldırım, Ali / Şimşek, Hasan** (2018): Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 11. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yorulmaz, Murat** (2013): Avrupa Birliği Dil Politikaları Ekseninde Çokdillilik Uygulamaları ve Karşılaşılan Dil Sorunu. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*. 3(5), 201-218.